

แผนงาน	สร้างสมดุลของการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ	
กิจกรรม	สร้างและรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านพืช	
โครงการ	อนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรในระบบนิเวศ ของปรองไทยที่ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์-ปีที่ 1 (<i>Ex Situ Conservation and Restoration of Threatened and Endangered Native Cycads-Yr 1</i>)	
หน่วยงานรับผิดชอบ	สำนักวิชาการ-วิจัย	
คณะผู้ดำเนินงานวิจัย	<u>ที่ปรึกษาโครงการ</u>	ดร. วีระชัย ณ นคร ดร. สุญาณี เวสสบุตร
	<u>คณะทำงาน</u>	นางสาววิภา เสมแย้ม ผู้ช่วยนักวิจัย

1. หลักการและเหตุผล

ปรอง (Cycads) เป็นพืชโบราณที่มีการกระจายพันธุ์อยู่ในประเทศไทยอยู่ถึง 12 ชนิดล้วนอยู่ในสกุล *Cycas* ทั้งสิ้น โดยมี 6 ชนิดพันธุ์ที่พบเฉพาะถิ่น (endemic) ปรองไทยทั้ง 12 ชนิดนี้ถูกจัดให้เป็นพืชชนิดที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์สูง เพราะได้รับความนิยมในการนำมาใช้ปลูกตกแต่งสถานที่ จึงมีการขุดล้อมออกมาทำการค้าเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ปรองเป็นพืชที่มีการเจริญเติบโตช้าตามธรรมชาติ จึงเป็นที่น่าวิตกว่าหลายชนิดกำลังจะสูญพันธุ์ไป

โครงการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการเก็บรักษาความหลากหลายทาง พันธุกรรมของปรองพื้นเมืองในรูปแบบต่างๆ อีกทั้งขยายพันธุ์ที่จำนวนและสร้างกิจกรรมร่วมกับ ชุมชนเพื่อนำกลับคืนสู่แหล่งกำเนิดในธรรมชาติต่อไปอีกด้วย นับเป็นการสนองนโยบายและ ยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์แก่ประชาชน และสอดคล้อง กับกลยุทธ์ทั่วโลกว่าด้วยการอนุรักษ์พืช (Global Strategy for Plant Conservation) อันเป็น แนวทางให้ภาคีอนุสัญญา CBD นำไปปฏิบัติเพื่อช่วยกันอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อฟื้นฟูประชากรของปรังพื้นเมืองที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือถูกคุกคามในพื้นที่ธรรมชาติ
- 2.2 เพื่ออนุรักษ์ปรังพื้นเมืองของไทยในรูปแบบของ *ex situ conservation*
- 2.3 เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากปรังพื้นเมืองของไทยอย่างยั่งยืนโดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการขยายเพาะขยายพันธุ์ให้แก่ชุมชน
- 2.4 เพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการสร้างกิจกรรมร่วมกับชุมชน ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศน์

3. ตัวชี้วัดและเป้าหมาย (ปีงบประมาณ 2552)

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
1. สามารถอนุรักษ์พันธุ์กรรมปรังพื้นเมืองของไทยในสภาพปลอดเชื้อและหรือต้นพันธุ์	ไม่ต่ำกว่า 2 ชนิด
2. สามารถเพาะขยายพันธุ์จากเมล็ด	ไม่ต่ำกว่า 200 ต้น/ปี
3. รายงานผลการปฏิบัติงาน	รายงานความก้าวหน้าทุกไตรมาส และประจำปี

4. ความสอดคล้องและความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์และแผน

สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน ข้อ 4.1 อนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ

สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงฯ (2552-2555) ข้อ 1: การอนุรักษ์พัฒนาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร ด้านการมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ ศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้ทางด้านพรรณไม้ของไทย

5. กิจกรรมของโครงการ

5.1 กิจกรรมของโครงการต่อเนื่อง (5 ปี ถึงปี 2556)

กิจกรรม	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	ประมาณการล่วงหน้า		
		2551	2552	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ	ปีงบประมาณ
		แผนงาน	แผนงาน	2553	2554	2555
				แผนงาน	แผนงาน	แผนงาน
อนุรักษ์ชนิดพันธุ์ในสภาพปลอดภัย	ชนิด	NA	2	2	2	2
เพาะขยายพันธุ์	ต้น	NA	200	200	200	200
นำกลับคืนสู่แหล่งกระจายพันธุ์ในธรรมชาติ เมื่อสิ้นสุดโครงการ	ชนิด/ต้น	NA	NA	NA	NA	NA
จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในการนำกลับคืนแหล่งกระจายพันธุ์ในธรรมชาติ เมื่อสิ้นสุดโครงการ	ครั้ง	NA	NA	NA	NA	NA

5.2 กิจกรรมการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2552

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการปี 2551 - 2552											
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
จัดจ้างผู้ช่วยนักวิจัย												
จัดซื้อวัสดุวิทยาศาสตร์ - เกษตร												
สำรวจรวบรวมชนิดพันธุ์												
วิจัยเพาะเลี้ยง												
เข้าร่วมอบรม/สัมมนา												
รายงานผลความก้าวหน้า												

6. ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการ

ระยะเวลาโครงการ 5 ปี

- ช่วงที่ 1 ปีงบประมาณ 2552 (ตุลาคม 2551 - กันยายน 2552)
- ช่วงที่ 2 ปีงบประมาณ 2553 (ตุลาคม 2552 - กันยายน 2553)
- ช่วงที่ 3 ปีงบประมาณ 2554 (ตุลาคม 2553 - กันยายน 2554)
- ช่วงที่ 4 ปีงบประมาณ 2555 (ตุลาคม 2554 - กันยายน 2555)
- ช่วงที่ 5 ปีงบประมาณ 2556 (ตุลาคม 2555 - กันยายน 2556)

7. พื้นที่ดำเนินการ

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และพื้นที่กระจายพันธุ์ในธรรมชาติ

8. ความพร้อมโครงการและการคำนวณผลตอบแทนของโครงการ

- ดำเนินการได้ทันที
- อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อม (ระบุ) _____
- ยังไม่ได้เตรียมการ

9. แนวทางการดำเนินงาน

ช่วงที่ 1 (งบประมาณ ปี 2552)

1. สำรวจรวบรวมชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามหรือเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของปรังพื้นเมืองของไทย

- 2. วิจัยเพาะเลี้ยงในรูปแบบต่างๆ
- 3. ขยายพันธุ์ทวีจำนวน

ช่วงที่ 2-5 (งบประมาณ ปี 2553-2556)

- 1. สำรวจรวบรวมชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามหรือเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์เพิ่มเติม
- 2. วิจัยเพาะเลี้ยงในรูปแบบต่างๆ
- 3. ขยายพันธุ์ทวีจำนวน
- 4. จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์โดยนำปรังไทยที่ได้รับการขยายพันธุ์กลับคืนสู่พื้นที่ธรรมชาติ
- 5. ดำเนินงานวิจัยติดตามความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร (Monitoring Research)

10. การวางระบบการติดตามและประเมินผล

ติดตามและประเมินผลโดยสำนักวิชาการ-วิจัย

11. ตัวชี้วัดและแนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ

ตัวชี้วัด	แนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ
-----------	-----------------------------

1.ปรังไทยที่ถูกคุกคามและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างน้อย 10 ชนิดได้รับการอนุรักษ์พันธุกรรมในสภาพนอกถิ่นที่อยู่อาศัย	จำนวนชนิดพันธุ์/ต้น ที่ได้รับการอนุรักษ์ในสภาพปลอดภัย และ/หรือ living collection
2.ปรังไทยที่ถูกคุกคามและเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์อย่างน้อย 1,000 ต้น ได้รับการนำกลับคืนสู่แหล่งกำเนิดในธรรมชาติ	จำนวนชนิดพันธุ์/ต้น ที่รับการนำกลับคืนสู่แหล่งกำเนิดในธรรมชาติ โดยผ่านขบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทรัพยากรพืชของไทยที่ถูกคุกคามได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูจำนวนประชากร

รายละเอียดงบประมาณ

งบประมาณรวม	200,000
บาท	
1. ค่าตอบแทน	109,560
บาท	
1.1 ค่าจ้างลูกจ้างโครงการ 1 อัตรา	
(วุฒิ ป.ตรีพร้อมประสบการณ์เฉพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ 1 คน x 9,130 บาท x 12 เดือน = 109,560 บาท)	
2. ค่าใช้สอย	20,440
บาท	
2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ที่พัก เบี้ยเลี้ยง ยานพาหนะ ฯลฯ)	
3. ค่าวัสดุวิทย์-เกษตร	70,000
บาท	
รวมงบประมาณโครงการฯ ปี พ.ศ. 2552	200,000
บาท	

*****